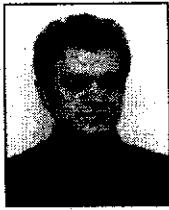
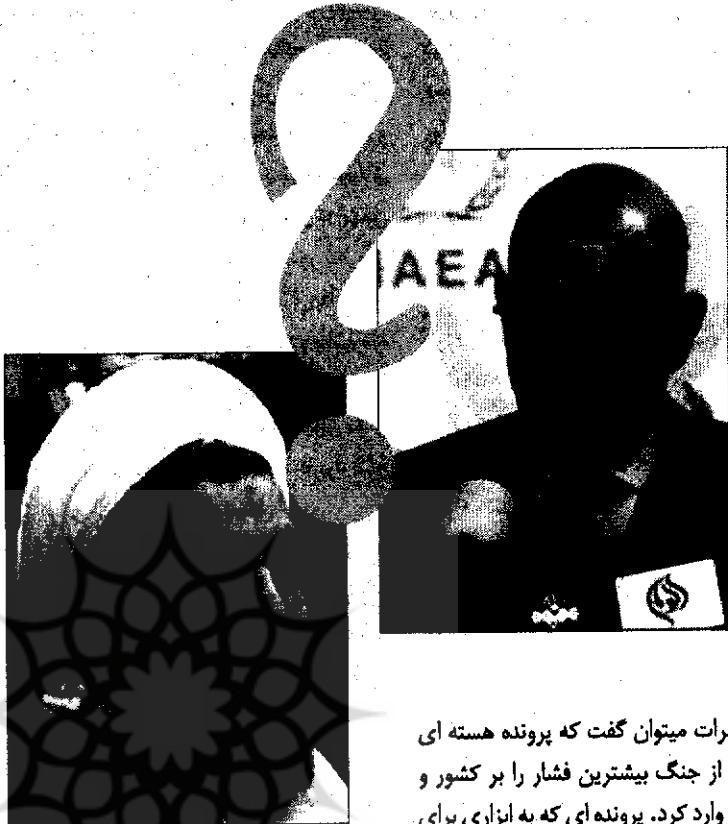

آیا مارا تن هسته‌ای ایران پایان می‌یابد؟

علی شیرازی نسب

رانمی توان جدی گرفت ولی یک کارشناس مقیم سوئیس می‌گوید به دست اوردن اطلاعات فنی دشوار نیست و مساله اصلی به دست اوردن اورانیوم غنی شده‌می‌باشد. از طرفی دیگر در همان زمان روزنامه ساندی تایمز چاپ لندن ادعا کرد، ایران تلاش می‌کند تسلحات اتمی تولید نماید. این روزنامه ادعا کرد بود که ایران یک کارخانه اتمی در شمال تهران با همکاری متخصصان چینی برپا کرده است، همچنین این روزنامه به نقل از منابع مطلع گزارش داده بود دولت ایران امسال (سال ۱۳۷۰) ۲۰۰ میلیون دلار برای تولید سلاح اتمی اختصاص داده است. این در حالی بود که همان زمان هم مهندس امراللهی رئیس وقت سازمان انرژی اتمی در پاسخ به این ادعاهای گفته بود: جمهوری اسلامی ایران اساساً توان ساخت بمب اتمی را ندارد و شایعه اخیر رسانه‌های خبری خارجی در این مورد را بی‌پایه دانست، او افزوده بود که صاحبان صنایع هسته‌ای

یک نیروگاه گازی تحویل ایران دهد این در حالی بود که "آنور فاروقی" در گزارشی پیرامون ایران و سلاح هسته‌ای نوشته بود: در همان حالی که سازمان ملل متحده به شدت تلاش می‌کند عراق را از تأسیسات اتمی خود محروم سازد جمهوری اسلامی بر کوشش خوبیش برای دستیابی به سلاح هسته‌ای افزوده است این در حالی است که آلمان و فرانسه علیرغم علاقه عمیقی که به گسترش روابط با ایران دارند تقاضاهای ایران را رد کردند. او در گزارش خود که مرداد ماه سال ۱۳۷۰ منتشر شد عنوان کرد که شاه سابق ایران در صدد بود با صرف ۳۰ میلیارد دلار ۲۰ کوره اتمی در نقاط مختلف ایران برپا کند ولی دانشمندان ایرانی که در این پروژه کار می‌کردند، می‌گویند هدف نهایی شاه سابق تهیه پلوتونیوم برای تولید بمب اتمی بود تا کمک آن ایران به ابرقدرت مسلم منطقه مبدل گردد. اکثر کارشناسان معتقد بودند که برنامه تولید بمب اتمی

به جرات میتوان گفت که پرونده هسته‌ای ایران پس از جنگ بیشترین فشار را بر کشور و دولتمردان وارد کرد. پرونده‌ای که به ایزاری برای اعمال فشار به ایران از سوی ایالات متحده امریکا از یک طرف و اتحادیه اروپا از طرف دیگر بدل گشته است. مهمترین موضوعی که در این بین مطرح شده، ادعای امریکا مبنی بر تلاش ایران برای دستیابی به سلاح‌های اتمی کشتار جمعی از یکسو و دفاع مقامات ایرانی مبنی بر صلح امیز بودن تلاش‌های هسته‌ای ایران از سوی دیگر بود. شاید بتوان گفت موضوع انرژی هسته‌ای و راه اندازی نیروگاه بوشهر برای ایران از سال ۱۳۷۰ آغاز شد. در آن زمان دولت آلمان که طرف قرارداد ایران برای راه اندازی نیروگاه اتمی بوشهر بود در حالی که تقریباً همه هزینه ساخت نیروگاه را که در آن زمان ۴۰۰ میلیون دلار تخمین زده شده بود قبل از پیروزی انقلاب اسلامی دریافت داشته و علاوه بر آن ۲/۸ میلیارد دلار نیز پس از پیروزی انقلاب و تا سال ۱۳۷۰ به عنوان هزینه اضافی از دولت وقت ایران اخذ کرده بود با طرح دلایلی از جمله قدیمی بودن تکنیک نیروگاه و نداشتن اینمی کافی از ادامه ساخت نیروگاه سر باز زد و عنوان کرد می‌تواند

کاملاً بی اساس است.

در پی حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر و بهره بردهای تبلیغاتی امریکا از این موضوع در رابطه با مقابله با تروریسم و در پی آن حمله به افغانستان و عراق بار دیگر مساله هسته ای ایران از زاویه ای دیگر مطرح شد و این بار امریکا مدعی شد که در صورت دستیابی ایران به سلاح اتمی و با توجه به روابط این کشور با گروههای لبنانی و فلسطینی ممکن است این سلاح در اختیار تروریستها قرار گرفته و از این بابت تمامی جهان با خطر مواجه شود.

اما محمد البرادعی دبیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی در یک کنفرانس مطبوعاتی در تاریخ ۲۲/۰۹/۸۷ در وین گفت که نیروگاه اتمی ایران با اطلاع قبلی و زیر نظر کامل این آژانس ساخته می شود و اعلام کرد ساخته شده گاههای نظری و اراک شش ماه قبل از این تاریخ به اوانس اطلاع داده شده و تمام اطلاعات درباره ساخت این نیروگاهها از سوی جمهوری اسلامی ایران در اختیار آژانس قرار گرفته و حتی خاتمی رئیس جمهور ایران از ما برای بازدید از این نیروگاهها دعوت بعمل آورده است.

البرادعی همچنین اظهار داشت که وزیر انرژی اتمی روسیه اطمینان داده است که ساخت مستعمل نیروگاه اتمی بوشهر به آن کشور بازگردانده خواهد شد و این تذکیر برای آینده نیروگاه بوشهر بسیار خوب و موثر است.

این گفت و کوها در حال ادامه داشت که در اوایل سال ۸۲ بحث امضای پروتکل الحقیقی توسعه ایران مطرح شد و شروع این بحث آغاز دور جدید فشار بر ایران و پرونده هسته ای ایران گردید که موضوعگیری های متفاوتی را در داخل و خارج از کشور داشت به دنبال بحث پیوستن ایران به پروتکل الحقیقی از جمله مباحثی بود که نظرات موافق و مخالف فراوانی را در پی داشت. احمد عظیمی عضو کمیسیون انرژی مجلس ششم امضا بر توکل را حتی قبل از جلسه ۱۸ شهریور ۸۲ شورای حکام آژانس، منطقی ترین تصمیم برای ایران دانست اما در مقابل حاجی بابایی نماینده همدان در مجلس ششم معتقد بود که امضای پروتکل الحقیقی هیچ تضمینی برای ادامه برنامه های صلح آمیز هسته ای کشور و همچنین امنیت ملی نیست و شروعی است که پایان آن با مان نیست.

این اظهارات در حالی از سوی هانس بلیکس عنوان می شد که جان جنکینز معاون وقت دبیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی نیز از همکاری های صمیمانه و صادقانه جمهوری اسلامی ایران با این آژانس تشکر کرده و گفته بود: فلسفه ایرانیان مبتنی بر صداقت و صمیمیت است. وی نتایج دیدارهای مختلف خود با مسوولان ایرانی و نیز بازدید از مراکز و فعالیتهای هسته ای ایران را مثبت ارزیابی کرد و پاسخهای دریافتی در این زمینه از سوی مسوولان را کامل و قائم کننده دانست. پس از آن در بهمن ماه سال ۷۰ آژانس انرژی اتمی با صدور بیانیه ای در وین از کمک و همکاری مقامات ایران با اعضای هیات بازرسی این سازمان قدردانی کرد و باشاره به بازدید اعضای هیات از مراکز اتمی ایران آورده بود: بازدیدهای هیات از اماکن و تأسیسات ایران نشان می دهد که فعالیتهای آنها منطبق با کاربرد صلح آمیز انرژی اتمی و پرتوزدایی یونی است.

پس از آنکه آلمانی ها از تکمیل نیروگاه بوشهر سر باز زدند ایران برای تکمیل این نیروگاه با دولت روسیه واژد گفت و گوش داد طی توافقانی فرماز بر آن شد که روسیه نیروگاه را به پردازی برداری برساند. این در حالی بود که معاون وزیر انرژی وقت روسیه در سال ۱۳۷۲ اعلام کرد: راکتورهای تحویلی روسیه به ایران امنیت هیچ کشوری را تهدید نکرده و صرف برای تولید انرژی هسته ای مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

یوگنی رشتینکف، جنجالهای امریکا و برخی کشورهای دیگر در مورد همکاری هسته ای این

و ابرقدرتها ذر زمینه انرژی هسته ای با ایجاد موانع و مشکلات عدیده دانما در حال بهانه جویی برای ما و کشورهای جهان سوم هستند تا این صنعت تحت کنترل خود در آورند.

لو هدف ایران از اشاعه صنعت هسته ای را صرف استفاده صلح آمیز به ویژه استفاده از انرژی برق حاصل از آتم و نیز استفاده در کشاورزی و پژوهشی هسته ای دانسته بود.

امالله ای اظهار داشته بود خودداری آلمان از تکمیل نیروگاه اتمی بوشهر صرف بر اساس ملاحظات سیاسی استوار و بر پایه مفووضاتی بی اساس بنا شده است. وی عنوان کرده بود که در چنین شرایطی چشم پوشی از تکمیل پروژه نیروگاه هسته ای بوشهر به دلایل سرمایه گذاری های سنگین و کمیود مزمن نیروی برق در ایران عملایمکان پذیر نیست. در همین رابطه هانس بلیکس مدیر عامل وقت آژانس بین المللی انرژی اتمی در دیداری که در آذرماه سال ۱۳۷۰ از هند داشت به صراجحت اعلام کرد که این سازمان از دستیابی احتمالی ایران به راکتور اتمی ساخت هند نگران نیست. بلیکس در یک کنفرانس مطبوعاتی عنوان کرد که ایران پیمان عدم تولید و گسترش سلاح های هسته ای را امضا کرده و دستیابی این کشور به یک راکتور ۱۰ مگاواتی اتمی هیچگونه خطری از لحظه تولید سلاح هسته ای تا زمانی که تهران به دستورات و رهنمودهای این سازمان احترام می گذارد وجود ندارد.

البرادعی: نیروگاه بوشهر ذیر نظر کامل آژانس ساخته می شود

کشور با ایران را ناشی از رقابتیهای اقتصادی دانست و گفت مخالفت امریکا به این دلیل است که تجهیزات اتمی مورد نیاز ایران را قبلاً این کشور تامین می کرده و با توجه به پیوستن ایران به پیمان منع گسترش سلاحهای اتمی و بازرسی های مکرر تأسیسات هسته ای ایران از سوی کارشناسان سازمان بین المللی انرژی اتمی، نگرانی در این مورد

بازرسی‌های سرزده و ناگهانی از تاسیسات هسته‌ای
کشور را اعلام داشت.

با سزکار آمدن طیف محافظه کار در مجلس هفتم پرونده هسته‌ای ایران و اظهار نظر در مورد تصمیم‌گیری‌ها پیرامون آن شکل تازه‌ای یافت به طوری که برخی از نمایندگان این مجلس با تقدیم اقدامات دولت و مجلس ششم، مذاکرات ایران و آژانس را زیر سوال برد و خواستار تجدید نظر در اقدامات و تصمیمات قبل شدند. در این میان طیف از محافظه کاران با رافرادر نهاده و همراه با تعدادی از روزنامه‌های این جناح خواستار خروج ایران از پیمان NPT شدند و حتی امضای پروتکل و تصمیمات مقامات عالی رتبه کشور را ننگ ابدی و ذلت و ساده لوحی توصیف کردند. هم زمان با این اظهارات دولت ایران شرح کامل تولید اورانیوم غنی شده و استناد مربوط به سانتریفیوژ پیش‌رفته را که می‌تواند برای تولید بمب اتمی مورد استفاده قرار گیرد به هیات نظارت هسته‌ای سازمان ملل تحويل داد و سعی شد به تمامی موارد ابهام و سوالات بازرسان آژانس پاسخ داده شود. این در حالی بود که بازرسان بر سر دو موضوع بحث برانگیز تولید سانتریفیوژ‌های پیشرفته برای غنی سازی اورانیوم و الودگی تجهیزات به اورانیوم بحث و گفت و گو می‌کردند و از کارخانه آب سنجین اراک نیز بازدید به عمل آوردند. برای رفع تمامی این ابهامات

امضای پروتکل الحقیقی را پایانی بر بحران چندماهه ناشی از فتاوری هسته‌ای ایران داشت و بررسی آسیب شناسانه ضعف‌ها و قصورهای موجود در فرایند تصمیم‌گیری در قبال مسائلی که مجموعه نظام در عرصه‌های این امنیتی و داخلی با آن مواجه است را ضروری ذکر کرد اما این سوال را نیز مطرح کرد

در همین حال ملاقات‌هایی از طرف رئیس سازمان انرژی اتمی ایران با نمایندگان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در جریان بود و بازدیدهایی از طرف این نمایندگان از مراکز هسته‌ای ایران به عمل می‌آمد. آغازده‌پس از یکی از این بازدیدهای قبیل از جلسه ۱۸ شهریور شورای حکام صورت پذیرفت گفت: نمونه برداری‌های موردنیاز آژانس از طریق هیأت بازرسی اعزامی صورت گرفت و سوال و نکته مهمی باقی نمانده است و تلاش ما بر شفاف سازی فعالیتهای هسته‌ای است.

در پی این بازدیدها شورای حکام آژانس در جلسه ۱۸ شهریور خود ضرب الاجل را که پایان آن ۱۰ آبان ۸۲ بود برای ایران تعیین کرد. این قطعنامه از سوی کانادا، استرالیا و زاین ارائه شد که در آن به ایران فرصت داده شده بود تا پایان اکتبر به تمامی سوالات و موارد خواسته شده از سوی آژانس بین‌المللی پاسخ بدهد.

در این قطعنامه این سه کشور از ایران خواسته بودند به فعالیتهای غنی سازی اورانیوم پایان داده شود و پروتکل الحقیقی را امضا کند.

ولی ایران برای امضای پروتکل الحقیقی سه پیش شرط تعیین کرد که عبارت بودند از: ۱- محترم شمردن حق ادامه تحقیقات صلح امیز ایران در زمینه انرژی اتمی از سوی آژانس و تهدید اعضا به انتقال تکنولوژی دو منظوره به ایران ۲- مستثنی شدن مراکز سیاسی و امنیتی کشور از بازرسی ها ۳- گذراندن مراحل قانونی پذیرش پروتکل در نهادهای جمهوری اسلامی ایران.

در پی اعلام این پیش شرط‌ها و پس از مدت‌ها چالش بر سر نحوه مواجهه با پروتکل الحقیقی ملاقاتی بین سه کشور مهم اروپایی یعنی انگلیس، فرانسه و آلمان با مقامات ایرانی در تهران به وقوع پیوست که در پایان این نشست ایران پذیرفت موقتاً غنی سازی اورانیوم را متوقف سازد.

حسن روحانی دبیر شورای عالی امنیت ملی که از این پس بازیگر اصلی صحنه مسائل هسته‌ای ایران شد با ابراز رضایت از این موضوع، این رویداد را شروع فاز جدیدی در روابط ایران و اروپا دانست و این رویکرد را خارج شدن جهان از نظام تک قطبی بر اساس زورگویی‌های امریکا و حرکت به سوی حل مشکلات بر پایه گفت و گو و تفاهem دانست. محسن آرمین نایب رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس ششم پایانی پذیرش

آلمانی‌ها پس از پیروزی انقلاب از تکمیل نیروگاه بوشهر خودداری کردند

مقامات ایران گزارشی هزار صفحه‌ای را از برنامه‌های هسته‌ای خود به آزادی ارائه کردند. سید حسین موسویان دبیر کمیته سیاسی خارجی شورای عالی امنیت ملی اظهار داشته بود که با اروپایی‌ها در فوریه ۲۰۰۴ در بروکسل توافق کردیم تا پرونده هسته‌ای ایران در اجلاس زونن بسته شود. اروپایی‌ها متمهد شدند در صورتی که همکاری ایران کامل باشد و موضوع جدیدی کشف نشود در چهت بسته شدن پرونده تلاش خواهد کرد. این کشمکش‌ها باعث شد تا حسن روطنی طن نامه‌ای به البرادعی و سه کشور اروپایی دیدگاه ایران درباره تکنولوژی هسته‌ای را شرح دهد. با این حال مقاماتی همچون جان بولتون معاون وزارت خارجه امریکا در زمینه کنترل سلاح و امنیت بین‌المللی ایران را متمم به نقض توافقات کرده و ادعا می‌کند غنی سازی اورانیوم از سر گرفته شده

ایران و ۳ کشور اروپایی کشمکش‌های پایان ناپذیری بر سر بروناههای هسته‌ای تهران داشتند

است. لو گفت مشخص است که این کشور دست به تولید قطعات ساتریفیوژ می‌زند و مسلمان این قطعات در دورانیون خانه‌های ایرانی استفاده نمی‌کند بلکه به جهالت ساخت سلاح شیمیایی و بیولوژیکی است.

با در پیش گرفت مشی جدید در موضوعات مرتبط با پرونده هسته‌ای ایران، تیم جدیدی مشکل از حسین موسویان، سیروس ناصری و امیرحسین زمانی نیا شکل گرفت و این تیم برای مذاکرات و رایزنی پیرامون مسائل مطروحه عازم پاریس شد تا گفت و گو ها را با سه کشور اروپایی دنبال کند.

در حالی که ۱۰ روز به برگزاری اجلاس شورای حکام آزادی بین‌المللی ارزی امنی باقی مانده بود، خبرهای متفاوتی از توافقات تازه ایران و اتحادیه اروپایی‌ها دربرداخته های هسته‌ای ایران منتشر شد. خبر گزاری های غربی که قبل از بنیست در مذاکرات توکل خبر داده بودند اخباری ارائه کردند که نشان دهنده این بود که ایران به دنبال کسب تضمین ها در برابر موافقت با تعلیق غنی سازی اورانیوم است. اینها های غربی که موضوعات

در حال این اظهارات را بیان کرد که برخی نمایندگان اعلام کرده بودند شورای امنیت ملی نمی‌توانست بینون هماهنگی با مجلس اقتصادی ایران مورد صورت دهد و حتی رئیس کمیسیون امنیت ملی مجلس اعلام کرده بود که شور دوم طرح الزام دولت به غنی سازی اورانیوم را در مجلس مطرح و با رای قاطع نمایندگان تصویب خواهند کرد.

این بحث‌ها در حال شکل گرفته بود که در متن توافقنامه کلمه Sustain ذکر شده بود که معنای طولانی و نامعلوم می‌داد و این یعنی در توافقنامه ایران را ملزم به تعلیق نامحدود بودند. به هر حال نبرد دیبلماتیک بر سر پرونده هسته‌ای ایران در وین آغاز شد تا قطعنامه نهایی درباره ایران صادر شود و این نبرد در حالی شروع شد که قطعنامه ابتدایی پیشنهادی اروپاییان با توافقنامه پاریس مطابقت نداشت و همین امر سبب شد تا برای جلوگیری از ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت رایزنی‌ها با چین به عنوان کشوری که از حق و تو در شورای امنیت پرخوردار است آغاز گردد و حتی امتیازاتی بحث برانگیز نظری پیش فروش ۲۵ ساله کاز به این کشور به چین داده شود.

بندهای ۲ و ۳ و ۸ قطعنامه پیشنهادی اروپا مورد مناقشه قرار گرفت و مقامات ایرانی اعلام کردند در صورتی که این سه بنداز قطعنامه حذف نشود توافقنامه پاریس را باطل شده می‌دانند. ایران همچنین به اطلاع کشورهای عضو شورای حکام رساند که هیچ گونه تغییری را در بندهای مذکور نخواهد پذیرفت و تنها براساس توافقات گذشته باید قطعنامه صادر گردد.

بینانی غیر متفهدها نیز جاکی از حمایت از ایران بود و از همکاری خوب ایران با آژانس یاد کرده بود و این پایداری تا بدنام چین پیش رفت که سرانجام پس از چندین روز مذاکرات شفرده دیبلماتیک ایرانی با مقامات سه کشور اروپایی، سومین پیش فویس قطعنامه اروپایی‌ها اصلاح شد و مطابق با خواست ایران تنظیم شد که با الجماع ۳۵٪ عضو شورای حکام و بدون رای گیری به تصویب رسید.

با تصویب این قطعنامه پرونده هسته‌ای ایران در شورای حکام از حالت اضطرار خارج و به حالت عادی درآمد. این قطعنامه پس از آن صادر شد که شورای حکام در نشست خود محمد البرادعی را مکلف کرد تا گزارش نهایی خود از فعالیت‌های ایران را ارائه کند.

اما سه روز پس از امضای توافقنامه ایران و نمایندگان اروپا و در حالی که اکثریت نمایندگان مجلس هفتم به روش های گوناگون این توافق را مورد انتقاد قرار داده بودند، سید محمد خاتمی به دفاع از برداخت و اشراف مقامات عالیرتبه نظام بر روند مذاکرات و تصمیمات را خاطرنشان ساخت. خاتمی